

kiliński

ANTONI KILIŃSKI (1909–1989)

Antoni Kiliński urodził się 20 października 1909 roku w Antonowie na Kowieńszczyźnie. Gimnazjum im. Króla Zygmunta w Wilnie ukończył w 1928 roku. W tym też roku rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Dyplom inżyniera uzyskał w 1935 roku.

Po ukończeniu studiów w 1936 roku został powołany na stanowisko starszego asystenta w katedrze profesora M. Pożaryskiego. Równocześnie rozpoczął pracę w Państwowym Instytucie Telekomunikacyjnym na stanowisku kierownika Laboratorium Aparatów Elektroakustycznych. Wiele specjalnych aparatów do rejestracji i reprodukcji dźwięku (opracowanych samodzielnie przez Antoniego Kilińskiego bądź wspólnie z Tadeuszem Kornem), było wystawionych w 1939 roku na światowej wystawie w Nowym Jorku.

W okresie przedwojennym, a także w czasie wojny Antoni Kiliński pracował w Urzędzie Patentowym.

W czasie okupacji Antoni Kiliński brał udział w pracy konspiracyjnej. W sierpniu i wrześniu 1944 roku brał czynny udział w powstaniu warszawskim, pełniąc funkcję oficera łączności w zgrupowaniu „Zaremba”. Po upadku powstania został wywieziony do obozu jenieckiego w Grossborn, a później do obozu w Sandbostel w Niemczech. Po wyzwoleniu przez armię amerykańską przez ponad rok pozostał w Niemczech jako ekspert polskiej misji reindykacyjnej.

Po powrocie do kraju Antoni Kiliński pracował w Zjednoczeniu Przemysłu Radiotechnicznego. Był kierownikiem Centralnego Biura Konstrukcyjnego w Dzierżonowie, gdzie równocześnie zajmował się konstruowaniem aparatury radioelektronicznej.

W 1948 roku Antoni Kiliński został powołany do czynnej służby wojskowej w stopniu

podpułkownika, z przydziałem służbowym do Sztabu Generalnego. Pracując w wojsku (do 1963 roku), m.in. współuczestniczył w powołaniu do życia i organizowaniu Wojskowej Akademii Technicznej. W latach 1948–1952 był kierownikiem Katedry Elektrotechniki WAT i zastępcą Komendanta tej Uczelni. Równocześnie prowadził wykłady na Politechnice Wrocławskiej.

W 1951 roku Antoni Kiliński został kontraktowym samodzielnym pracownikiem nauki na Wydziale Łączności Politechniki Warszawskiej. W tym samym roku został kierownikiem Katedry Radiofonii (przemianowanej w 1953 roku na Katedrę Konstrukcji Telekomunikacyjnych i Radiofonii). W 1953 roku przy Katedrze został zorganizowany Zakład Doświadczalny — pierwszy w wyższym szkolnictwie technicznym. Katedra w 1963 roku została przekształcona w Katedrę Budowy Maszyn Matematycznych, w 1970 roku w Instytut Maszyn Matematycznych, a następnie w Instytut

Słowa kluczowe

- informatyka
- pionier informatyki
- budowa maszyn cyfrowych
- niezawodność systemów

K

Informatyki (1975), którym Antoni Kiliński kierował nieprzerwanie do chwili odejścia na emeryturę w 1978 roku.

Antoni Kiliński został mianowany docentem w 1955 roku, profesorem nadzwyczajnym w 1959 roku, a profesorem zwyczajnym w 1965 roku.

W latach 1951/1952–1953/1954 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Łączności. W latach 1956/1957–1959/1960 był dwukrotnie obierany dziekanem Wydziału. W latach 1960–1970 był przedstawicielem Wydziału w Senacie. W roku akademickim 1968/1969 został powołany na stanowisko Rektora Politechniki Warszawskiej. Funkcję tę pełnił do lutego 1969 roku.

Po okresie pracy w przemyśle, zainteresowania naukowe Antoniego Kilińskiego skoncentrowały się na technologii sprzętu elektronicznego. Podsumowanie prac w tym zakresie zawierała książka *Podstawy technologii sprzętu radiotechnicznego* (PWT, 1960). Szczególną uwagę zwracał na zagadnienia niezawodności sprzętu elektronicznego i teorię przemysłowych procesów realizacji. Jego pionierskie prace z tego zakresu były publikowane w „Pracach Przemysłowego Instytutu Telekomunikacji”, „Prekseologii”, „Nauce Polskiej” i „Problemach Jakości”. Późniejsze prace stanowiły podstawę dla opracowania oryginalnych pozycji książkowych *Przemysłowe procesy realizacji. Podstawy teorii* (WNT, Warszawa 1976) oraz *Jakość* (WNT, Warszawa 1979). Dzięki twórczej działalności Antoniego Kilińskiego oraz współpracującego z nim zespołu, powstała tzw. polska szkoła niezawodności.

Wykaz jego publikacji obejmuje ponad 100 pozycji, w tym kilkanaście monografii, podręczników i skryptów, kilkadziesiąt rozpraw i artykułów naukowych.

Okolo 1954 roku w obszarze zainteresowań Antoniego Kilińskiego znalazła się technika cyfrowa. Dało to impuls do podjęcia prac badawczych i konstrukcyjnych w zakresie elektronicznych maszyn cyfrowych. Prace te były prowadzone w Zakładzie Doświadczalnym. W tym Zakładzie, w okresie ponad 25 lat, zaprojektowano, zbudowano i przekazano do produkcji około 100 elektronicznych maszyn cyfrowych oraz ponad 2000 egzemplarzy innej aparatury cyfrowej. Wśród tych urządzeń była lampowa uniwersalna maszyna cyfrowa UMC-1 (1959) z oryginalnym językiem programowania (wdrożona do produkcji w ELWRO), tranzystorowa maszyna cyfrowa UMC-10 (1964), specjalizowane maszyny cyfrowe dla zastosowań medycznych ANOPS (eksportowane do wielu krajów), specjalizowane ma-

szyny na potrzeby geodezji i kartografii GEO, w tym m.in. system minikomputerowy GEO-20 z wielozadaniowym systemem operacyjnym.

W obszarze dydaktyki pamiętać należy o wielu oryginalnych i nowoczesnych wykładach z konstrukcji sprzętu elektronicznego, szeroko rozumianej niezawodności oraz informatyki. Antoni Kiliński wypromował wielu inżynierów, magistrów oraz 23 doktorantów. Był inicjatorem kształcenia w zakresie informatyki (pierwsi absolwenci w dziedzinie maszyn matematycznych uzyskali dyplomy magisterskie w 1962 roku) oraz utworzenia oddzielnego kierunku Informatyka, co nastąpiło w 1975 roku. Przez wiele lat był Przewodniczącym Zespołów Dydaktyczno-Wychowawczych Elektroniki oraz Informatyki Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Był także przewodniczącym Rad Naukowych wielu instytutów przemysłowych (Instytut Maszyn Matematycznych, Instytut Telei Radiotechniczny itd.), członkiem Rady Głównej resortu Szkolnictwa Wyższego, członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej oraz wielu zespołów opiniująco-doradczych.

Za swą bardzo aktywną i twórczą działalność Antoni Kiliński był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Otrzymał kilkadziesiąt nagród Ministra Szkolnictwa Wyższego, Przewodniczącego Komisji Planowania, Ministra Przemysłu Maszynowego oraz Nagrodę Państwową II stopnia. Odznaczony był Orderem Sztandaru Pracy I klasy (1962), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1959), Złotym Krzyżem Zasługi (1956) oraz wieloma odznaczeniami wojskowymi i resortowymi. Otrzymał też Tytuł Honorowy „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” (1974) oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej (1976).

Profesor pasjonował się wędkarstwem. Był koneserem malarstwa, a także kolekcjonerem obrazów.

Będąc na emeryturze, profesor żywo interesował się działalnością Instytutu i utrzymywał kontakt z nauką, prowadząc monograficzne wykłady oraz przygotowując różne opinie, ekspertyzy i recenzje prac naukowych.

Zmarł 6 maja 1989 roku w Warszawie.

W 1996 roku działalność profesora Antoniego Kilińskiego na polu rozwoju i upowszechniania informatyki została uhonorowana pośmiertnie prestiżową nagrodą „Computer Pioneer” przyznaną przez IEEE Computer Society „For pioneering work in the construction of the first commercial computers in Poland, and for the development of university curriculum in computer science”.